

5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä (OPS-perusteet)

Arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri ilmenevät koulutyön käytännön järjestämisessä. Järjestämisen tulee edistää kasvatukselle ja opetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja perusopetuksen tehtävän toteuttamista. Järjestämisellä luodaan edellytykset oppilaiden hyvinvoinnille, kehitykselle ja oppimiselle sekä huolehditaan kouluyhteisön sujuvasta toiminnasta ja yhteistyöstä. Koulutyön käytännöt edistävät myös kestäväää elämäntapaa.

Lähtökohtana on yhteinen vastuu ja huolenpito jokaisen hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Kasvatustyö ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu koulun kaikille aikuisille tehtävästä riippumatta. Koulutyön järjestämisessä otetaan huomioon kaikkien oppilaiden tarpeet, edellytykset ja vahvuudet. Hyvä opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutussuhde edistää kouluun kiinnittymistä¹. Huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävä yhteistyö tukee tässä onnistumista.

Opetussuunnitelman mukainen opetus, ohjaus, opiskeluhoolto ja oppimisen tuki kaikkina koulupäivinä sekä turvallinen oppimisympäristö ovat jokaisen oppilaan oikeus². Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilaan oikeudet toteutuvat ja huolehtii edellytysten luomisesta tätä edistävälle koulutyölle. Koulun johdolla on käytännön vastuu opetuksen, ohjauksen, opiskeluhoollon ja oppimisen tuen järjestämiseen liittyvistä ratkaisuksista kouluyhteisössä, kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Tähän sisältyy myös ongelmien ja poissaolojen suunnitelmallinen ennaltaehkäisy³ sekä kasvun ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja poistaminen koulun toimintatavoista. Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista. Opettajat vaikuttavat näihin pedagogisilla ja didaktisilla ratkaisuillaan ja ohjausotteellaan. Opettajan tehtävään kuuluu oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen. Opettaja huolehtii osaltaan siitä, että oppilaiden oikeus ohjaukseen sekä opetukselliseen ja opiskeluhoollolliseen tukeen toteutuu. Tämä edellyttää vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa, opettajien keskinäistä yhteistyötä ja erityisesti opiskeluhooltopalvelujen ammattilaisten kanssa tehtävää yhteistyötä.

Oppilailla on kouluyhteisön jäsenenä oma vastuunsa. Se ilmenee säännöllisenä osallistumisena koulutyöhön, reiluna ja arvostavana suhtautumisena koulutovereihin ja koulun aikuisiin sekä yhteisten sääntöjen noudattamisena. Toisten ihmisten loukkaamattomuuden sekä työn ja työrauhan kunnioittaminen ja sovituista tehtävistä huolehtiminen on koulutyössä välttämätöntä. Laki velvoittaa oppilaan⁴ osallistumaan

¹ Perusopetuslaki 26 §

² Perusopetuslaki 30 § 1 mom. ja perusopetuslaki 29 § 1 mom. (1267/2013)

³ Perusopetuslaki 26 §

⁴ Perusopetuslaki 35 § 2 mom

perusopetukseen ja suorittamaan tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytymään asiallisesti. Oppilaan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, kouluyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä⁵. Vapautus opetukseen osallistumisesta⁶. voidaan myöntää oppilaalle vain tilapäisesti erityisestä syystä. Koti ja koulu yhdessä ohjaavat oppilaita toimimaan lain edellyttämällä tavalla ja tukevat oppilaita näiden ponnisteluissa. Koulun tehtävänä on puuttua suunnitelmallisesti poissaoloihin⁷ ja auttaa oppilaita onnistumaan koulutyössään.

Kouluun kiinnittyminen ja poissaolojen ehkäiseminen

Läsnäoloa tukeva koulun toimintakulttuuri edistää oppimista, osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia. Poissaolojen ehkäiseminen on keskeisessä asemassa suunniteltaessa poissaoloihin liittyviä toimenpiteitä ja toimintamalleja. Poissaolojen ehkäisemisessä kouluun kiinnittymistä ja läsnäoloa tuetaan niin kouluyhteisön kuin yksittäisen oppilaankin tasolla⁸.

Koulussa opitaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja ja ryhmässä toimimisen taitoja osana oppiaineiden opetusta ja laaja-alaisen osaamisen kokonaisuutta.

Yhteisön kannustava ilmapiiri tukee oppilaiden aitoa toimijuutta sekä vertaissuhteiden muodostumista. Erityistä huomiota läsnäolon tukemiseen tulee kiinnittää opintojen nivelvaiheissa⁹, jolloin kiinnittyminen uuteen yhteisöön on kesken.

Opiskeluhoolto on yhteisöllistä ja yksilökohtaista työtä, jonka avulla huolehditaan niin kouluyhteisön kuin yksittäisen oppilaan hyvinvoinnista ja oppimisesta. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on tärkeä osa koulun toimintakulttuuria ja arjen huolenpitoa, jonka avulla vahvistetaan oppilaan osallisuutta ja kokemusta kuulumisesta luokka- ja kouluyhteisöön. Opiskeluhoolto ulottuu kaikkeen koulutyöhön ja on kouluyhteisön aikuisten yhteinen tehtävä. Välittävä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä kiireettömyys ja kuulluksi tuleminen edistävät oppilaan kiinnittymistä yhteisöön. Poissaolojen ehkäisemistä, suunnitelmallista seurantaa ja niihin puuttumista koordinoi koulukohtainen opiskeluhooltoryhmä osana yhteisöllisen opiskeluhooltotyön kokonaisuutta. Yhteisöllisen työn suunnittelussa on tärkeää varmistaa oppilaiden ja huoltajien osallisuus¹⁰.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeiden varhainen havaitseminen sekä riittävä ja oikea-aikainen tuki ehkäisee poissaoloja. Oppimisen sujuminen, onnistumiset ja kannustava palaute tukevat kouluun kiinnittymistä. Myös kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen ja niihin järjestelmällinen puuttuminen¹¹ tukevat yksittäisen oppilaan ja koko yhteisön hyvinvointia ja kiinnittymistä koulutyöhön.

⁵ Perusopetuslaki 35 § 2 mom. (163/2022)

⁶ Perusopetuslaki 35 § 1 mom.

⁷ Perusopetuslaki 26 §

⁸ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022) sekä Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2 - 6 § (1287/2013)

⁹ Perusopetuslaki 26 §

¹⁰ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022) sekä Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2 - 6 § (1287/2013)

¹¹ Perusopetuslaki 29 § (626/1998)

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö, keskustelu läsnäolon merkityksestä ja tiedottaminen poissaolojen seurannasta ja puuttumisen käytännöistä tukee oppilaan läsnäoloa koulussa¹².

Poissaolojen seuranta ja niistä ilmoittaminen

Opetuksen järjestäjä seuraa poissaoloja suunnitelmallisesti hyödyntäen koulutason tietoja. Opetuksen järjestäjä päättää poissaoloihin puuttumisen toimintamallissaan¹³ kenen tehtävänä ja miten on seurata koulun tasolla oppilaiden poissaoloja suunnitelmallisesti koulu-, luokka- ja yksilötasolla.

On tärkeää, että poissaoloihin reagoidaan varhain poissaolon syystä riippumatta. Poissaolosta ilmoitetaan huoltajalle tai muulle oppilaan lailliselle edustajalle¹⁴ mahdollisimman pian. Poissaolojen lisääntyessä tai pitkittyessä tulee olla viipymättä yhteydessä opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisiin¹⁵. Poissaolojen kohdennetusta seurannasta sovitaan yksilöllisesti¹⁶.

Poissaoloihin puuttuminen ja taustasyiden selvittäminen

Poissaolojen taustasyyt ovat moninaiset ja ne voivat liittyä niin yhteiskunnan, koulun, oppilaan kuin kodinkin tapahtumiin ja muutoksiin. Oppilaan kannalta tarkoituksenmukaisten tukitoimien tarjoamiseksi on hyvä selvittää poissaolojen taustasyitä siinä määrin kuin se on mahdollista. Syiden selvittäminen ja vastuut sovitaan tiiviissä yhteistyössä oppilaan, huoltajien, opettajien ja opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisten kanssa¹⁷. Opetuksen järjestäjän ja koulun tulee tunnistaa kouluun ja kouluyhteisöön liittyviä tekijöitä poissaolotilanteissa¹⁸ ja puuttua niihin.

Yksittäisen oppilaan poissaoloihin puututaan opetuksen järjestäjän tekemän poissaoloihin puuttumisen toimintamallin¹⁹ mukaisesti. Opettaja voi konsultoida yksittäisen oppilaan asiassa opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisia opiskeluhoitotuen tarpeen arvioimiseksi ja tilanteen selvittämiseksi. Monialainen työskentely on tärkeää käynnistää mahdollisimman varhain. Tarvittaessa kutsutaan koolle monialainen asiantuntijaryhmä (yksilökohtainen). Ryhmässä selvitetään oppilaan tuen tarvetta, järjestetään tukea ja seurataan tilannetta²⁰.

¹² Perusopetuslaki 26 §

¹³ Perusopetuslaki 26 §

¹⁴ Perusopetuslaki 26 §

¹⁵ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 § (1287/2013)

¹⁶ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 - 19 § (1287/2013)

¹⁷ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 - 19 § (1287/2013), Perusopetuslaki 3 § (626/1998)

¹⁸ Perusopetuslaki 26 §

¹⁹ Perusopetuslaki 26 §

²⁰ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 - 19 § (1287/2013)

Opiskeluhoitopalveluista oppilas ohjataan tarvittaessa koulun ulkopuolisiin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin²¹.

Oppilaan poissaolojen vähentämiseksi voidaan lisäksi tarvita oppilaan tarvitsemien oppimisen ja koulunkäynnin tukitoimien päivittämistä²². Mikäli oppilas ei terveydentilan tai painavan muun syyn vuoksi pysty kokonaan tai osittain osallistumaan lähiopetukseen, tulee viimesijaisena keinona harkita päätöksen tekemistä perusopetuksen oppimäärän tilapäisestä vapauttamisesta²³ tai opetuksen poikkeavasta järjestämisestä²⁴ ja siitä, miten oppilaan opetus, oppimisen tuki ja arviointi järjestetään poissaolojakson aikana. Poissaolojakson jälkeen oppilaan paluu kouluun edellyttää suunnitelmallista yhteistyötä kodin ja oppilaan kanssa sekä yhteistyötä eri toimijoiden kesken.

Tarvittaessa on otettava yhteyttä sosiaalihooltoon tuen tarpeen arvioimiseksi tai tehtävä lastensuojeluilmoitus²⁵.

Porin kaupunki

Kouluun kiinnittymisen tukeminen ja poissaolojen ennaltaehkäiseminen

Koulun toimintakulttuurin kehittämisen keskeiset periaatteet on kuvattu opetussuunnitelman luvussa 4.2. Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet. Koulun toimintakulttuurin tulee tukea hyvän ja turvallisen koulupäivän toteutumista. Hyvä ja turvallinen koulupäivä edistää oppilaan kouluun kiinnittymistä, ennaltaehkäisee poissaoloja, edistää niihin puuttumista sekä tukee oppilaan kouluun paluuta. Keskeisiä tavoitteita ja toimintatapoja hyvän ja turvallisen koulupäivän luomiseksi ja yhteistyön järjestämiseksi on kirjattu myös koulun järjestyssääntöihin sekä erilaisiin koulutyötä tukeviin suunnitelmiin, kuten suunnitelmaan oppilaan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä, Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa -suunnitelmaan, toiminnalliseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sekä opiskeluhoitosuunnitelmaan. Koulut huolehtivat, että koulukohtaiset suunnitelmat ovat ajan tasalla ja ne käydään säännöllisesti läpi henkilökunnan ja tarvittaessa oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Hyvään ja turvalliseen koulupäivään kuuluvat oppilaan arvostava kohtaaminen koulussa sekä luottamuksellinen ja kannustava vuorovaikutus kouluyhteisössä oppilaiden ja koulun aikuisten kesken. Koulun aikuisten vuorovaikutuksen tulee olla kaikissa tilanteissa oppilaiden kanssa kouluun kiinnittymistä tukevaa ja läsnäoloa vahvistavaa. Oppilailla tulee olla tunne yhteisöllisyydestä ja osallisuudesta.

²¹ Terveydenhuoltolaki 15 a §, 16 §, 17 a § (1326/2010), Sosiaalihoitolaiki 5 §, 10 §, 27 c § (1301/2014) sekä Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 - 19 § (1287/2013)

²² Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), Perusopetuslaki 16 §, 16 a §, 17 §, 17 a § (628/1998)

²³ Perusopetuslaki 20 h §

²⁴ Perusopetuslaki 18 § (628/1998)

²⁵ Sosiaalihoitolaiki 35 § (1301/2014)

Koulussa ei hyväksytä kiusaamista, väkivaltaa, rasismia tai muuta syrjintää, ja epäasialliseen käytökseen puututaan. Tärkeää on oppilaan vertaissuhteiden tunnistaminen ja tukeminen esimerkiksi opettelemalla tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Hyvään ja turvalliseen koulupäivään kuuluvat myös arjen ennakoitavuus ja selkeät toimintatavat. Keskeistä on huolehtivat aikuiset, jotka ovat kiinnostuneita oppilaiden asioista ja jotka yhteistyössä ohjaavat ja tukevat oppilasta koulunkäynnissä ja oppimisessa.

Poissaolojen ehkäisemiseksi tulee tunnistaa koulunkäynnin ongelmia ennakoivia merkkejä. Tällaisia voivat olla esimerkiksi runsaat poissaolot ja toistuvat myöhästelyt, lisääntyneet käynnit kouluterveydenhoitajan luona, lisääntyneet psykosomaattiset oireet, poissaolot erityisesti sellaisina päivinä, jolloin on koe, esitelmä tai tietyn aineen oppitunti, jatkuva yhteydenpito kotiin koulupäivän aikana tai oppilaan vaikeudet palata kouluun loman tai sairauden jälkeen. Alttiutta koulupoissaoloihin lisäävät myös esimerkiksi oppilaan kokema trauma tai läheisen kuolema sekä koulun vaihdokset ja nivelvaiheet. Myös koulukiusaaminen lisää poissaolojen riskiä.

Arvostava yhteistyö ja kohtaaminen huoltajien kanssa tukee oppilaiden kouluun kiinnittymistä.

Poissaolojen merkitseminen ja seuranta

Opettajien vastuu poissaolojen seurannassa korostuu, koska opettajat tekevät poissaolomerkinnät ja luokittelevat ne. Poissaolojen seuraamiseksi oppilaan poissaolot kirjataan tuntimerkintöinä oppilashallintojärjestelmään yhdenmukaisesti alla olevan taulukon mukaisesti.

Merkintä	Huoltajan rooli	Lisätietoja merkinnän kirjaamisesta
Lupa	Huoltaja anoo etukäteen.	Opettaja voi myöntää 1–3 päivää. Rehtori voi myöntää neljästä päivästä kuukauteen.
Luokittelematon poissaolo	Luokittelematon poissaolo tulee huoltajalle tiedoksi.	Mikäli poissaolon syy ei ole tiedossa, opettaja merkitsee poissaolon luokittelemattomana poissaolona. Kun huoltaja ilmoittaa poissaolon syyn, opettaja luokittelee poissaolon saamansa selvityksen perusteella.
Terveydellinen	Luokittelu huoltajan selvityksen perusteella.	Ei saa kirjata diagnoosia.

Muu	Luokittelu huoltajan selvityksen perusteella.	Muu kuin terveydellinen poissaolo, johon ei ole anottu lupaa.
Luvaton	Luokittelu huoltajan selvityksen perusteella	Poissaolon syy ei ole hyväksytty tai perusteltu.

Poissaolojen huolellinen merkitseminen mahdollistaa poissaolojen seurannan. Opetuksen järjestäjä seuraa poissaoloja koko kaupungin ja yksittäisen koulun tasolla lukuvuosittain. Rehtori ja koulun opiskeluhoitoryhmä seuraavat oman koulunsa poissaolojen määrää vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa. Luokanopettaja ja luokanohjaaja seuraavat oman luokkansa oppilaiden poissaoloja. Jokainen opettaja seuraa poissaoloja opettamansa oppiaineen osalta. Luokanopettaja ja -ohjaaja tarkistavat oman luokkansa kokonaistilanteen kaksi kertaa lukuvuoden aikana. Poissaolojen dokumentointi ja seuranta on jokaisen koulun, opettajan ja opiskeluhoiton työntekijän velvollisuus. Poissaolojen kokonaismäärän lisäksi poissaoloja tarkastellaan myös poissaolotyypeittäin. Poissaolojen seurannassa hyödynnetään oppilashallintojärjestelmästä saatavia tietoja luokanopettajan tai -ohjaajan oppilaan- ja ryhmäntuntemuksen tukena.

Poissaoloihin puuttumisessa noudatetaan opetussuunnitelman ohella ”Porin poissaoloihin puuttumisen toimintamallia”, jossa huolta aiheuttavat poissaolot jaotellaan lyhytkestoisiin, toistuviin ja lisääntyneisiin sekä pitkittyneisiin poissaoloihin. Eri poissaolotyypeille on määritelty tuntimääriin perustuvat toimenpiderajat neljän ja kuuden viikon tarkastelujakson ajalle vuosiluokkakokonaisuuksittain. Toimintamallissa kuvataan tarkemmin toimenpiteitä poissaolotyypeittäin. Tuntimäärät ovat ohjaavia, koska poissaolojen tuntimäärä voi olla suuri ilman, että poissaolo herättää huolta ja toisaalta myös pienempi tuntimäärä voi herättää huolta. Tärkeää on, että huolta herättävään poissaoloon puututaan ja toimenpiteisiin ryhdytään, vaikka tuntimäärät eivät ylittyisi.

Taulukko: Poissaolon portaat ja toimenpiderajat neljän ja kuuden viikon tarkastelujakson aikana.

Huolta herättävät poissaolot	Vuosiluokat	1–2 luokat		3–4 luokat		5–6 luokat		7–9 luokat	
	Tarkastelujakson kesto	4 vko	6 vko	4 vko	6 vko	4 vko	6 vko	4 vko	6 vko
	Poissaolon osuus (noin) tuntimäärästä	Poissaolotunteja tarkastelujakson aikana							
Lyhytkestoinen poissaolo Puheeksi ottaminen, seuranta	5 %	4	6	5	7	6	8	6	9
Toistuva ja lisääntynyt poissaolo Kohdennetut toimet	10 %	8	13	10	15	11	17	13	19
Pitkittynyt poissaolo Vahvat toimet	20 %	17	25	20	29	22	33	25	38

Huolta herättäviä poissaoloja voivat olla tiettynä ajankohtana toistuvat poissaolot, kuten tietyllä oppitunnilla, tiettynä viikonpäivänä, tiettyyn aikaan päivästä, lukuvuodesta tai lomien jälkeen. Huolta herättävät koulupäivän keskeytykset tai lyhyellä aikavälillä nopeasti kertyvät poissaolot, vaikka niitä ei olisi määrällisesti paljon. Myös terveydelliset poissaolot ja luvalliset poissaolot voivat olla syy poissaoloihin puuttumiselle. Koulunkäynnin nivelvaiheissa kiinnitetään erityistä huomiota poissaoloihin. Poissaoloihin tulee puuttua mahdollisimman varhain, koska poissaolojen pitkittyessä paluu takaisin kouluun hankaloituu.

Poissaolojen syiden selvittäminen

Kaikilla koulun opettajilla on vastuu seurata oppilaiden poissaoloja. Poissaoloihin puuttumiseen liittyen poissaolon syyn ja kokonaistilanteen selvittely on ensisijaisesti luokanopettajan tai -ohjaajan vastuulla. Luokanopettaja tai -ohjaaja keskustelee tarvittaessa poissaoloista ja tuesta myös erityisopettajan ja opiskeluhoollon ammattilaisten kanssa. Tarvittaessa ollaan yhteydessä sosiaali- tai terveydenhuollon palveluihin. Poissaolojen pitkittyessä ja poissaoloihin puuttumisen vaatiessa yhä enemmän toimia tai moniammatillista yhteistyötä, koulussa sovitaan tarkemmin vastuunjaosta.

Luokanopettajan tai -ohjaajan tulee aina selvittää luvattomat poissaolot sekä huolta herättävät poissaolot. Huoli voi liittyä oppilaan oppimiseen tai hyvinvointiin. Mikäli huoltaja ei ilmoita poissaolon syytä kolmen koulupäivän kuluessa, luokanopettajan tai -ohjaajan tulee olla erikseen yhteydessä oppilaan huoltajaan luvattoman poissaolon syyn selvittämiseksi. Poissaolojen syyn selvittämiseksi keskustellaan myös oppilaan kanssa. Poissaolon syyn selvittäminen voi sisältää keskustelujen ohella havainnointia sekä poissaolotietojen keräämistä. Lisäksi voidaan hyödyntää myös tarkoitukseen laadittuja kyselyjä. Poissaolon taustalla olevat mahdolliset oppimisvaikeudet täytyy selvittää. Syitä on tarpeen selvittää yhteistyössä eri tahojen kanssa, koska aina ensin oletettu syy ei olekaan tärkein poissaoloja aiheuttava tekijä, ja syyt ovat usein moninaisia. Poissaolojen syiden selvittäminen edistää oppilaan, perheen ja ammattilaisten ymmärrystä poissaolojen syistä sekä auttaa kohdentamaan tukitoimet oikein.

Toimenpiteet kouluun kiinnittymisen edistämiseksi ja poissaoloihin puuttumiseksi

Kokonaistilanteen selvittämisen ja syiden selvittämisen jälkeen pohditaan pedagogisia, opiskeluhoollollisia ja moniammatillisia tukitoimia. Nämä kirjataan matalalla kynnyksellä muistioon tai opiskeluhooltokertomukseen. Oppimisen ja koulunkäynnin tukitoimien niin edellyttäessä, laaditaan suunnitelma oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tukemiseksi. Poissaolojen pitkittyessä laaditaan suunnitelma kouluun palaamiseksi. Poissaolon portaalta toiselle siirryttäessä toimenpiteet tehostuvat ja monipuolistuvat. Kaikilla tasoilla annetaan tarvittaessa ohjausta, oppimisen tukea ja opiskeluhoollollista tukea.

Oppimisen tuki voi olla esimerkiksi tukiovetusta, opetuksen eriyttämistä, erilaisten joustavien ratkaisujen hyödyntämistä arvioinnissa, opetusjärjestelyissä ja näyttöjen antamisessa.

Poissaolojen pitkittyessä oppilaalle laaditaan suunnitelma, jossa kuvataan opetusjärjestelyt ja muut toimenpiteet, joiden avulla kouluun kiinnittymistä voidaan tukea. Viimesijaisena keinona oppilaan koulupäivää voidaan lyhentää POL 20 h §:n mukaisesti tai opetus voidaan järjestää POL 18 §:n mukaan toisin. Oppilaalla, jolla on paljon poissaoloja, tulee olla mahdollisuus tavoitella myös korkeita arvosanoja.

Poissaoloihin puuttumiseksi ja koulun kiinnittymisen tukemiseksi on huolehdittava siitä, että oppilas ei jää yksin. Oppilaalla, jolla on paljon poissaoloja, tulee olla koulussa turvanaan aikuinen, joka tietää tilanteesta ja jonka hän voi tavoittaa koulupäivän aikana.

Luokanopettajalla tai luokanohjaajalla on merkittävä rooli oppilaan kouluun kiinnittymisen tukemisessa. Tärkeää on luoda myös oppilaslähtöisesti rakenteita esimerkiksi välitunneille, mitkä tukevat oppilaan sosiaalisia suhteita ja kouluun kiinnittymistä. Yhteisöllisen opiskeluhuollon tehtävänä on vahvistaa oppilaan kouluun kiinnittymistä.

Varsinkin ylemmillä poissaolon portailla tehdään yhteistyötä tarvittaessa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten kanssa. Työnjako koululla ja poissaolojen käsittelyssä mukana olevat ammattilaiset riippuvat käyttöön otettavista toimista. Oppilas voi tarvita moniammatillista tukea esimerkiksi kotoa kouluun lähtemisessä.

Yhteistyö huoltajien kanssa ja tiedottaminen huoltajille

Huoltajien tehtävänä on huolehtia, että oppivelvollisuus tulee suoritettua ja että oppilas käy koulua. Luokanopettajan tai -ohjaajan tulee olla matalalla kynnyksellä yhteydessä oppilaan huoltajaan, mikäli oppilaan poissaolot tai kouluun kiinnittyminen herättävät huolta.

Tarvittaessa huoltajan kanssa keskustellaan myös anotuista poissaoloista, mikäli ne vaikuttavat negatiivisesti oppilaan oppimiseen tai koulunkäyntiin. Myös huoltaja voi olla yhteydessä kouluun, mikäli hänellä herää huoli oppilaan poissaoloista tai kouluun kiinnittymisestä. Huoltajien kanssa selvitetään yhteistyössä poissaolojen syitä ja pyritään löytämään keinoja poissaoloihin puuttumiseksi ja kouluun kiinnittymisen edistämiseksi. Huoltajien kanssa sovitaan toimista, joiden avulla kotona voidaan tukea koulunkäyntiä.

Huoltajille tulee antaa tietoa poissaoloihin liittyvistä käytännöistä, kuten niiden anomisesta, poissaoloihin liittyvistä oppilaan velvollisuuksista ja oikeuksista sekä poissaolojen vaikutuksista oppilaan hyvinvointiin, koulunkäyntiin ja oppimiseen.

Yhteistyö koulukohtaisessa opiskeluhuoltoryhmässä

Opiskeluhuoltoryhmällä on keskeinen rooli hyvän ja turvallisen koulupäivän luomisessa.

Opiskeluhuoltoryhmä koordinoi koko koulun tason poissaolojen suunnitelmallista seurantaan, ennaltaehkäisyä, niihin puuttumista sekä kouluun kiinnittymisen tukemista.

Opiskeluhuoltoryhmän tehtävänä on edellä mainitut toimet koulun tasolla. Lisäksi se huolehtii, että huoltajien ja oppilaiden edustajien on mahdollisuus osallistua näiden asioiden käsittelyyn opiskeluhuoltoryhmässä. Koulukohtaisessa opiskeluhuoltoryhmässä tarkastellaan koko koulun tasolla poissaolojen määrää kaksi kertaa lukuvuoden aikana ja suunnitellaan toimenpiteitä kouluun kiinnittymiseksi ja tarvittaessa poissaolojen vähentämiseksi.

Yhteistyö opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten kanssa

Yksittäisen oppilaan kohdalla poissaolojen ehkäisemisessä, niihin puuttumisessa ja poissaolojen syiden selvittämisessä tehdään tarvittaessa jo varhaisessa vaiheessa yhteistyötä opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten kanssa. Poissaoloihin liittyvissä ongelmissa opettaja voi konsultoida opiskeluhoiton ammattilaisia yksilöimättä oppilasta, ohjata oppilaan opiskeluhoiton palvelujen pariin tai oppilas tai hänen huoltajansa voivat olla opiskeluhoiton ammattilaisiin suoraan yhteydessä.

Huolta herättävien terveydellisten poissaolojen kohdalla oppilas ohjataan kouluterveydenhoitajan palvelujen pariin. Laajoihin terveystarkastuksiin liittyen kouluterveydenhoitaja, koululääkäri tai huoltaja voi pyytää opettajan arvion oppilaan oppimisesta, kehityksestä ja hyvinvoinnista koulusta. Tähän pyydetään oppilaan ja/tai huoltajan suostumus. Mikäli oppimisvaikeuksien ajatellaan olevan poissaolojen syynä, voidaan oppilas ohjata opiskeluhoiton psykologille. Ohjaus opiskeluhoiton palveluihin tehdään yhteistyössä oppilaan huoltajien kanssa. Opiskeluhoiton ammattilaiset voivat ohjata oppilaan tarvittaessa myös terveyden ja sosiaalihoiton palvelujen, kuten erikoissairaanhoidon palvelujen pariin.

Toimintamallin jatkuva seuranta ja kehittäminen kerätyn ja järjestelmällisen palautteen pohjalta

Poissaoloihin liittyvien koulukohtaisten toimintatapojen seuranta, arviointi ja kehittäminen ovat koulun opiskeluhoitoryhmän vastuulla. Palautetta kerätään ja toimintamallia arvioidaan lukuvuosittain. Opiskeluhoitoryhmä vastaa siitä, että kaikilla koulun ammattilaisilla ja myös oppilailla sekä huoltajilla on tieto siitä, miten poissaoloihin liittyvissä asioissa toimitaan.

Koulukohtaiset lisäykset

Koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa tarkennetaan tarvittaessa toimintatapoja, joilla ennaltaehkäistään ja seurataan poissaoloja, puututaan poissaoloihin sekä tuetaan oppilaiden kouluun kiinnittymistä. Kouluilla tarkennetaan käytännön konkreettiset toimenpiteet, vastuunjako ja rakenteet lukuvuosisuunnittelun yhteydessä.